

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา (descriptive study) โดยใช้แบบสอบถามเพื่ออธิบายถึงการเป็นสมาชิกกลุ่มสนับสนุนของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ คุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสโรงพยาบาลเกศา เพื่อให้ทราบถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มสนับสนุน กับคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ในโรงพยาบาลเกศาได้

ลักษณะประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ทุกรายที่เข้ามารับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสในโรงพยาบาลเกศาในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน สิงหาคม 2553 จำนวน 260 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คือ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสโรงพยาบาลเกศาในช่วงเดือน กรกฎาคม ถึงเดือน สิงหาคม 2553 โดยใช้ตารางกำหนดขนาดตัวอย่างของ R.V. Krejcie และ D.W. Morgan ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 160 คน โดยมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้ติดเชื้อเอชไอวีที่ได้รับการรักษาด้วยยาต้านไวรัสไม่ต่ำกว่า 3 เดือน
2. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา
3. มีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สามารถสื่อสารและเข้าใจภาษาไทยได้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป และแบบสอบถามคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ขององค์การอนามัยโลกฉบับย่อ (WHOQOL-HIV-BREF) ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ความเพียงพอของรายได้ สุขภาพ และการเจ็บป่วย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการเป็นสมาชิกกลุ่มสามัคคี ได้แก่ ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกกลุ่ม บทบาทในกลุ่ม การร่วมกิจกรรมกลุ่ม ประโยชน์จากการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามคุณภาพชีวิต ผู้ศึกษาได้แปลจากแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ขององค์การอนามัยโลกฉบับย่อ (WHOQOL-HIV-BREF) จำนวน 31 ข้อ แบ่งเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ด้านร่างกาย (Physical domain) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ 3,4,14 และ 21
2. ด้านจิตใจ (Psychological domain) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 11, 15 และ 24 และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 31
3. ด้านความรู้สึกเป็นอิสระ (Level of independence domain) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 20, 22 และ 23 และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 5
4. ด้านสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationship domain) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 17, 25, 26 และ 27
5. ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental domain) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 12,13,16,18,19,28,29 และ 30
6. ด้านจิตวิญญาณ /ความเชื่อส่วนบุคคลและศาสนา (Spiritual/Personal belief/ Religion) ประกอบด้วยข้อคำถามเชิงบวกจำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7 และข้อคำถามเชิงลบจำนวน 3 ข้อ ได้แก่ข้อ 8, 9 และ 10

คำถามข้อที่ 1 และ 2 เป็นคำถามปัจจุบันคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับและความพอใจในสุขภาพ การให้คะแนนเป็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ระดับน้อยที่สุด หมายถึง ไม่มีความรู้สึกนั้นเลย ไม่พอใจมากหรือแย่มาก มีระดับคะแนนเท่ากับ 1

ระดับเล็กน้อย หมายถึง มีความรู้สึกนาน ๆ ครั้ง เล็กน้อย ไม่พอใจหรือแย่มาก มีระดับคะแนนเท่ากับ 2

ระดับปานกลาง หมายถึง มีความรู้สึกพอใจหรือแย่มาก ๆ มีระดับคะแนนเท่ากับ 3

ระดับมาก หมายถึง มีความรู้สึกมาก บ่อย พอใจมีระดับคะแนนเท่ากับ 4

ระดับมากที่สุด หมายถึง มีความรู้สึกมากที่สุด เสมอ สมบูรณ์ พอใจ หรือดีมาก มีระดับคะแนนเท่ากับ 5

ข้อคำถามเชิงบวกให้คะแนนตามที่ระบุข้างต้น ส่วนข้อคำถามเชิงลบให้คะแนนตรงข้ามกับข้อคำถามเชิงบวก

ตารางที่ 1 แสดงเกณฑ์การแปลผล ระดับคะแนนคุณภาพชีวิต แบ่งเป็น 3 ระดับ
(ธงชัย เลิศวิไลรัตนพงศ์ และวันเพ็ญ แก้วปาน, 2550)

องค์ประกอบ	ระดับคุณภาพ	ระดับคุณภาพชีวิต	ระดับคุณภาพ
	ชีวิตไม่ดี	ปานกลาง	ชีวิตดี
1.ด้านร่างกาย	4 - 9	10 - 15	16 - 20
2.ด้านจิตใจ	5 - 11	13 - 20	21 - 25
3.ด้านความรู้สึกเป็นอิสระ	4 - 9	10 - 15	16 - 20
4.ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม	4 - 9	10 - 15	16 - 20
5.ด้านสิ่งแวดล้อม	8 - 18	19 - 29	30 - 40
6.ด้านจิตวิญญาณ/ความเชื่อส่วนบุคคล/ศาสนา	4 - 9	10 - 15	16 - 20
คุณภาพชีวิตโดยรวม	31 - 74	75 - 118	120 - 145

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบสอบถามการเป็นสมาชิกกลุ่มสามสัมพันธ์ ซึ่งผู้ศึกษาได้สร้าง ขึ้น ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 9 ข้อ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามมา ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้แบบสอบถาม มีความตรงตามเนื้อหาในขอบเขตที่ต้องการศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่รับยาต้านไวรัสในโรงพยาบาลเสริมงาม อำเภอสริมงาม จังหวัดลำปาง จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจต่อข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา 0.87 จากนั้นนำเครื่องมือมา

ปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้จริง

2. แบบสอบถามคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ซึ่งผู้ศึกษาได้แปลเป็นภาษาไทยจากแบบวัดคุณภาพชีวิตผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ขององค์การอนามัยโลกฉบับย่อ (WHOQOL-HIV-BREF) ประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 31 ข้อ ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้แบบสอบถาม มีความตรงตามเนื้อหาในขอบเขตที่ต้องการศึกษาและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา และหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับ ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ ที่รับยาต้านไวรัสในโรงพยาบาลเสริมงาม อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง จำนวน 30 ราย เพื่อทดสอบความเข้าใจต่อข้อคำถาม ความชัดเจนของภาษาและระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา 0.7 จากนั้นนำเครื่องมือมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความชัดเจน เหมาะสมและสามารถรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปใช้จริง

การพิทักษ์สิทธิของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ศึกษาจะเสนอโครงการศึกษาวิจัยแก่ คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัย สาขาวิชา สาขานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ หลังการได้รับอนุมัติจากผู้อำนวยการ หัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้างานคลินิกบริการผู้ป่วยเอดส์โรงพยาบาลเกะคา การศึกษาครั้งนี้มีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ศึกษาตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลในการสมัครใจเข้าร่วมโครงการ ไม่มีการบังคับ จะขอความร่วมมือในการให้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการแนะนำตัวชี้แจงวัตถุประสงค์ของการ ศึกษา ขั้นตอนการศึกษา การบันทึกข้อมูลจะไม่มีการระบุชื่อของ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยจะทำเป็นรหัสแทนชื่อ เก็บเป็นความลับ ไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มตัวอย่างสามารถถอนตัวจากการศึกษาได้ตลอดเวลา ข้อมูลทั้งหมดจะวิเคราะห์ในภาพรวม ใช้เพื่อการศึกษาและนำเสนอในภาพรวม และจะใช้ประโยชน์จากผลการศึกษาต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ทำหนังสือรับรองจากคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาล เกาะคา อำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลผู้ป่วยตามทะเบียนรายชื่อผู้ที่มารับยาต้านไวรัสในคลินิกบริการผู้ป่วยเอดส์
2. ติดต่อประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้างานคลินิกบริการผู้ป่วยเอดส์ เพื่อขออนุญาตประสงคืขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความช่วยเหลือในการทำวิจัย รวมทั้งเก็บรวบรวมข้อมูล
3. สํารวจรายชื่อผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยเอดส์ที่เข้ามารับการรักษาโดย ใ้ยาต้านไวรัส โรงพยาบาลเกาะคา ตามเวลาที่กำหนด แล้วเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาตามคุณสมบัติที่กำหนด
4. ขออนุญาตประสงคืการศึกษาให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา พร้อมทั้งอธิบายรายละเอียดและขั้นตอนในการเก็บข้อมูล รวมถึงการพิทักษ์สิทธิผู้ตอบแบบสอบถาม
5. ดำเนินการเก็บข้อมูลรายบุคคลด้วยตนเอง
6. ผู้ศึกษาตรวจสอบรายละเอียด ความถูกต้อง และความครบถ้วนของข้อมูลภายหลังการตอบแบบสอบถามทันที กรณีที่มีข้อผิดพลาดหรือไม่ครบถ้วนผู้ศึกษาต้องดำเนินการสัมภาษณ์เพิ่มเติมทันที
7. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับให้ถูกต้องจากนั้นนำข้อมูลที่ตรวจสอบความสมบูรณ์แล้วมาวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมมาทำการวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

SPSS for Windows (Statistical Package for Social Science) version 16 ในการคำนวณหาค่าสถิติ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติเชิงพรรณนาแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป
2. ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มสามสัมพันธ์นำมาหา ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นสมาชิกกลุ่มสามสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี และผู้ป่วยเอดส์โดยใช้สถิติ Pearson's correlation